

Doktori (PhD) értekezés tézisei

„Borítékolt” kötődés.

**Kitelepített magyarországi németek
házátalálása kétnyelvű, Baden-
Württembergben írt magánleveleik
tükrében (1946–1956)**

Schell Csilla

Témavezető: Prof. Dr. Keményfi Róbert

DEBRECENI EGYETEM
Történelmi és Néprajzi Doktori Iskola
2024

I. Célkitűzés

Dolgozatomban a freiburgi Institut für Volkskunde der Deutschen des östlichen Europa (továbbiakban IVDE) magyar vonatkozású gyűjteményeinek egyikét, Eugen Bonomi avagy Bonomi Jenő (1908–1979) magyarországi német kutató 1979-ben az intézetre hagyott néprajzi hagyatékának levélgyűjteményét vizsgáltam. A leveleket a budai hegyvidékről 1946-ban Württembergbe kitelepített, többnyire paraszti sváb származású magánszemélyek ill. családok írták, akik Bonominak a két világháború közötti terepkutatásai során adatközlőként szolgáltak.

Bonomi, aki a magyarországi németiség egyik kulcsfigurájának, Bleyer Jakabnak volt munkatársa és a budavidéki németiség néprajzát, nyelvjárásait a két világháború között mintegy 10 éven át kutatta, volt adatközlőivel 1946-ban bekövetkezett kitelepítésük után Schorndorfból, ahol tanárként működött, intenzív levelezésbe kezdett. A végül több mint 30 éven átívelő levélgyűjtemény értékét Bonomi maga is felismerte, tudományos feldolgozásukat tervezte, megvalósítani azonban nem tudta. Dolgozatom céljával tűztem ki e levélállomány komplex vizsgálatát.

Céлом a magyarországi németek nyelvi hazáralálásának a megvilágítása volt, s ehhez két fő kérdést tűztem ki:

- 1) A II. világháború utáni évtizedben milyen szerepet játszott a levelezés mint kommunikáció a budai hegyvidéki német paraszti származású levélírók körében?
- 2) Milyen szerep hárul a levelekben megfigyehető német-magyar nyelv váltásra?

II. A téma körülhatárolása

Dolgozatom tárgyaként az összlevélállomány (1946–1979) első évtizedére eső részét (1946–1956) választottam és a budaörsi származású, levélsorozatokat produkáló „gyakran-írókra“ korlátoztam. A vizsgálat középpontjában öt saját nevében ill. családi képviselőben író levelező állt (1. – 5. sz. levélírók), amelyek elemzése kiegészült további budaörsi levélírókéval (7. és 8. sz. levélírók), egy budaörsi családba beházasodott helybeliével, Solymáriakéval, valamint egynéhány további IVDE-beli írott, ill. egyéb magyarországi német forrással.

III. Az alkalmazott módszerek vázolósa

A dolgozatban alapelv volt a levelekhez mint ego-dokumentumokhoz való néprajzi-kultúranropológiai szemléletű közelítés, a levélírók és a leveleikbe zárt kommunikáció középpontba állítása: az egyéni és szubjektív megélések és meglátások megvilágítása – függetlenül történelmi igazolt-

ságuktól ill. igazolhatóságuktól. E megközelítésben a levelek tartalmi nem általánosíthatók, nem átruházhtók, hanem ad hoc érvényűek. Privát leveleket gyakran használnak történelmi folyamatok igazolására, valójában szelektív módon. Ezzel szemben dolgozatomban a levélíró szubjektív közléseinek megragadására helyeztem a hangsúlyt, ahogy ők a beilleszkedést és az óhazától való elszakadást megélték. Ezzel egyúttal vállaltam azt, hogy mélyen a személyes sorsban, az egyén személyes világában gyökerező reflexiókkal, olykor történelmileg nem igazolható „tényekkel“ ill. a közösségi hálón terjedő „hírekkel“ dolgozom és a levelek elemzésében szubjektívan generált tematikai csomópontokat használok fel. Ez a szemlélet azonban lehetővé tette a ritkaságszámba menően autentikus levélírói habitus, a nyílt és szókimondó tónus mögött meghúzódó, hagyományos paraszti értékrendben gyökerező gondolatvilág és értékrend megláttatását, valamint annak megingását is. Így a levélműfaj segítségével az idegenség (új haza) és az elszakadás (óhaza) éles, szubjektív megvilágítást nyer.

A dolgozatom három fő fejezetre tagolódik, amelyek három különböző, a dokumentáció összértéke felméréséhez elengedhetetlenül szükséges szempontból vizsgálják az anyagot.

Az első fejezet a leveleket mint kommunikációs csatornát és e médium ismerveit vizsgálja. Megmutatkoznak a háború utáni első évtized levélírási sajátosságai, a levelezéshez

szükséges eszközök szükségessége, majd a hidegháború negatív befolyása is. Bemutatásra kerülnek a levelező felek és a közöttük lévő kapcsolat típusai.

A dolgozat második fejezetében először a levelezők és a levelek nyelvisége került vizsgálatra. Első lépésben történelmi-leíró módszerrel a levélírók iskolai nyelvi szocializációját és az alfabetizáció feltételeit vizsgáltam, a nyelv illetve a nyelvek használatát a Monarchia utolsó évtizedeiben, melynek eredményeként néhány levélíró alig haladhatott meg egy minimális alfabetizációs fokot. Majd egy perspektívaváltással az új haza szemszögéből tárgyaltam a magyarországi németek egyik – úgy az önképükhöz mint a róluk alkotott képhez tapadó – kulturális alapproblémáját, nyelvi alulképzettségüket. A fejezet főrészében a nyelvsváltást elemeztem a budaörsi 1.-7. sz. levélírók leveleiben. Arra a kérdésre kerestem választ, hogy milyen helyzetben milyen okból következett be nyelvsváltás, és ehhez Földes Csaba kategóriáit alkalmaztam.

A dolgozat harmadik fejezetét a levelek tartalmi elemzésének szenteltem, különös tekintettel az újrachonosodásra és óhazára vonatkozó tematikára. Ehhez Ulrich Tolksdorf néprajzkutató hatlépcsős integrációs modelljét használtam fel, amelynek első három foka bizonyult a tárgyalt időszakra jól alkalmazhatónak. Ezek a következők: a megérkezési sokk, a kapcsolatok és a konfliktusok fázisa, majd pedig az „Aufschaukelung des Heimatlichen“, azaz a magukkal hozott

kultúra „öngerjesztő“ feléledése. A levél-szekvenciák összevető elemzése által tartalmi csomópontok kristályosodtak ki, melyeket történelmileg is kontextualizáltam, mindamellet szem előtt tartottam az ego-dokumentumokként kezelt levelek individuális közléseinek elsőbbségét.

III. Az eredmények tézisszerű felsorolása

Az eredmények besorolhatóak 1) átfogóan megfogalmazható eredményekre és 2) fejezetenként, a vizsgálati aspektushoz kapcsolódó részeredményekre.

1) Az átfogó értelemben vett eredmények a következők:

- Eugen Bonomi néprajzi hagyatékának elemzésével egy Németországba került, de a honi magyarországi német-ség ill. a közöttük fennálló kapcsolat számára is figyelemreméltó néprajzi dokumentációra hívtuk fel a figyelmet. A Bonomihoz írott levelek adalékokat nyújtanak nemcsak a kitelepített német-ség további sorsához, hanem az ő közösségi tudatuk, hazaképük és az otthon maradtakkal ápolt közösségi és családi kapcsolati hálójuk formálódásához is.
- A népi írásosság kutatásában jól ismert tény, hogy az alsóbb rétegekhez tartozó parasztok alig írtak leveleket. Az itt levelező budai hegyvidéki német, paraszti származású levélírók a kitelepítés és átmeneti hon-

talanság kivételes nyomása és az egyidejűleg fennálló nagy kommunikációs igény készítette írása. Így e levélállomány az egyfajta helyzet-diktálta, nem csupán a szokásos visszafogottság, hanem a nemzetiségi tudatukba mélyen beépült gátlásaik (poentírozva: a németül nemtudás szégyene) leküzdése árán létrejövő, „kényszerű írásbeliség“ kivételes dokumentációjának tekinthető.

- A világháborús (népi) levelek gazdag irodalmával ellentétben a háború utáni kényszermigrációs hullám termelte sokmillió tömeglevelezés – úgy a magyar, mint a német kutatásban – ezideáig alig került vizsgálatra, így e munka hiánypótlónak tekinthető.
- A levelek a magyarországi németiség második világháború utáni, konzervált nyelvállapotának értékes, írásos nyelvi fossziliái, a bizalmat sugárzó hazai dialektus, a hol szeretett hol elutasított magyar nyelv és az elérhetetlen, de vágott irodalmi német célnyelv színes ötvözetű szövegei.

2) Az egyes vizsgálati aspektushoz kapcsolódó eredmények a következők:

I. A levélállomány mint kommunikációs csatorna

- A háború utáni levélírási kultúra vizsgálata során képet kapunk a levélírás gyakorlatáról, a levéltípusokról, a levélbe zárt információkról, a levélírás (hiányzó)

logisztikai lehetőségeiről – melyeket a címzett igyekezett ellensúlyozni levélpapír, felbélyegzett levelek, sőt pénzüsszegek küldésével.

- A levél útja a feladótól a címzettig számos tanulsággal szolgált: kimutattuk a levelezésre nehezedő „hidegháborús hatást“, a cenzúra megjelenésének a nyomását és a politikai, kelet-nyugati polarizálódás felerősödésével a levelezés megtörését, a megfélemlítés hatását és a kommunikáció befagyasztását.
- A levélállomány egészének diachron vizsgálata a harminc éves levelezési időtartamon belül sajátos kettétagoltságot rajzolt ki a levelezés gyakorisága görbéjében: egy első, intenzív kommunikációs fázist, amelyet egy az ötvenes évek közepén minden levélírónál beálló cenzúra követett, majd egy hamadik, ismét fellendülő szakaszt, a „megérkezetttség“ fázisát.
- A levélállományban kimutattam annak Gemeinschaftsbrief-jegyeit, kitértem a nem csak egy személyhez címzett, hanem idézésre, terjesztésre, felolvasásra stb. szánt levelekre, valamint a kooperációban írt levelek jelentőségére.
- Az aszimmetrikus levelezési rendszerek vizsgálatánál egyrészt leírtam a címzett fölérendelt és a levélírók ön-alárendelő (Ego-Erniedrigung) pozíciójából adódó sajátosságokat; másrészt a gender szempontú vizsgálat eredményeként megállapítottam a női levélírás túlsúlyát. A nők levéltémái közül kiemeltem a beszámolókból lecsapódó női sorsok egynéhány „kortipikus“ vonását, pl.

taníttatásuk elhanyagolását, a férfiak dominanciáját és a hagyományos családképhez kapcsolódó attitűdök jelenlétét.

II. Levél és nyelv

- A kutatásból már ismertek a magyarországi németiség írásbeliségének az alacsony alfabetizáltsági fokból is fakadó, részben a kényszermagyarosításból következő nyelvhasználati nehézségei. A levelek tükrében jól látszik, hogy ezek t.k. az iskolázottság függvényében igen különbözők.
- A levélállomány számos adalékot nyújt a német néprajzi irodalom egyik meghatározó alakjának (Albrecht Lehmann) máig fennálló tézise megcáfolására, miszerint a nyelvi ütközés a beilleszkedés során nem járt volna az identitás „kínos elrejtésének kényszerével“ és elbizonytalanodással. A magyarországi németiség esetében e források tükrében ennek az ellenkezőjét állapíthatjuk meg.
- A fejezet gerincét a levélállomány nagyszámú nyelvváltásának elemzése képezi: bemutatásra kerültek a levélírók különböző „nyelvváltási profiljai“ és a nyelvváltás kombinált funkcióinak igen változatos formái.
- Összefoglalásul leszögezhettem, hogy a magyarországi német kitelepültek azon, a német migrációs kutatás

szemszögéből kivételesnek tekintendő csoportja, amely az óhaza nyelvét is importálta, a magyar nyelvhez való viszonya valójában identitása része volt. A levél-állomány nyelvi elemzésének fő eredménye, hogy egyértelműen megvilágítja bilingualitásukat (ill. a triglossziát mint perem jelenséget), a magyar nyelv különböző szociális fórumokon való aktív ill. passzív jelenlétét. Egyúttal világossá vált, hogy kétnyelvűségük kölcsönhatásban állt a környezettel: Az első években az új környezet szuggerálta nyelvi megbélyegzettség korrelál azal a (hozott) negatív önképpel, amelyet nem az iskolai szocializációnak, hanem saját hibájuknak tekintettek. A magyarországi németek évtizedekig fennálló de facto kétnyelvűsége egy „látens kétnyelvűségnek“ mondható, amely Baden-Württembergben nyomaiban a mai napig kimutatható.

III. Integráció a levelek tükrében

- A levelek tartalmi elemzése számos ponton feltárta az integrációs folyamat során különböző arculattal, de folytonosan jelentkező konfliktus-szituációknak az individuális nézetből megvilágított, de kollektív érvényű problémaköreit.
- A levelek tartalmi összevetése által generált négy különböző „megérkezési attitúd“ kidolgozásával a megérkezési sokk kezelésének különböző útjait kíséreltem

meg bemutatni, miközben számba vettem a súlyosan megnehezített utakat is, valamint a megérkezni nem tudókat is.

- Az egzisztenciateremtés útjai között az 1. sz. levélíró tematikus profilja segítségével bemutattam egy család beilleszkedésének lépéseit, s tárgyaltam a tartósan fennálló hazatérési szándék mellett a továbkköltözés dilemmáját is (Kanada).
- A 2. Számú, mélyen hívő levélíró segítségével, akinek fő profilja a lelki útkeresés, megvilágítottam a katolikusként az evangélikus környezetben való beilleszkedés kihívásait, az ő esetében személyes válságba torkollását és a honfitársi közösségi háló felfogó szerepét.
- Kiemelt témák alapján bemutattam a beilleszkedési nehézségek diskurzusait egynéhány kikristályosodott mindennapi téma alapján, t. k. a táplálkozás, a szokások, a közösségi ünnepek kapcsán.
- Összességében elmondható, hogy a levelek nemcsak a beilleszkedés folyamataiba, hanem a magyarországi németek sajátos identitásválságába és belső szétszakadtságába is bepillantást engednek. A levelekben kirajzolódnak a (legalább) egy évtizedre prolongált bizonytalanság és egyfajta történelmi megbélyegzettség státuszának lenyomatai, a hovatartozástudat hiánya, az elköteleződéstől való félelem (pl. az önmegjelölés dilemmája népszavazásnál), másrészt pedig a (részben magukkal hozott) belső kettészakadtság a magyar- ill. a német-

érzelműek között, melynek egy fontos vetülete a nyelvi attitűd. A levelek a magyarországi németiség a magyar nyelvhez való több fajtájú és színezetű, komplex kötődési mintázatainak lenyomatai.

Nyilvántartási szám: DEENK/427/2023.PL
Tárgy: PhD Publikációs Lista

Jelölt: Schell Csilla
Doktori Iskola: Történelmi és Néprajzi Doktori Iskola
MTMT azonosító: 10089790

A PhD értekezés alapjául szolgáló közlemények

Magyar nyelvű könyvrészletek (1)

1. **Schell, C.:** "A férjem naponta kérdezi, hogy megválaszoltam-e a levelet": Kitelepített magyarországi asszonyok levelei.
In: Emlékek, szövegek, történetek : Női folklór szövegek. Szerk.: Frauhammer, Krisztina, Pajor, Katalin, Magyar Néprajzi Társaság, Budapest, 165-181, 2019. ISBN: 9789633066584

Idégen nyelvű, hazai könyvrészletek (1)

2. **Schell, C.:** Eugen Bonomis Briefwechsel mit Heimatvertriebenen: Zur geographischen Zuordnung der Briefe und zur Bedeutung der Korrespondenz.
In: Wandel durch Migration. Mit den Konferenzbeiträgen vom 25.-26. September 2014, gehalten in Veszprém/Ungarn unter dem Titel: "Gesellschaftliche, sprachliche und kulturelle Wandlungen im Zuge von Migrationsprozessen". Hrsg.: Radek, Tünde; Szilágyi-Kósa, Anikó, Veszprém Megyei Levéltár, Veszprém, 75-86, 2016, (A Veszprém Megyei Levéltár kiadványai ; 39) ISBN: 9789637229398

Idégen nyelvű, külföldi könyvrészletek (1)

3. **Schell, C.:** "Ja das ist sehr ri[c]htig. Itt se kellünk[,] ott se kellünk [Hier braucht man uns nicht, da braucht man uns nicht]": Sprachwechsel/Kode-Umschaltung in Briefen einer heimatvertriebenen Frau aus Ungarn in den Jahren 1947-1953.
In: Deutsch in Mittel-, Ost- und Südosteuropa. Geschichtliche Grundlage und aktuelle Einbettung. Beiträge zur 2. Jahrestagung des Forschungszentrums Deutsch in Mittel-, Ost- und Südosteuropa, Budapest / Philipp, Hannes Niclas; Ströbel, Andrea Maria Ströbel, Friedrich Pustet, Regensburg, 162-189, 2017, (Forschungen zur deutschen Sprache in Mittel-, Ost und Südosteuropa/ISSN ; 5) ISBN: 9783791728605

Magyar nyelvű tudományos közlemények hazai folyóiratban (1)

4. **Schell, C.:** "... aber wen[n] man sich Deutsch beken[n]t darf man nicht mehr nachhause wen[n] es einmal soweit kom[m]t / ... de ha az ember németnek vallja magát, akkor nem mehet majd haza, ha arra kerül a sor": Adatok egy Württembergbe kiűzött budaörsi család integrációjához magánleveleik tükrében.
Pro Minor. 2016 (Nyár), 19-46, 2016. ISSN: 1216-9927.

Magyar nyelvű tudományos közlemények külföldi folyóiratban (2)

5. **Schell, C.:** "Egy magyarul megfogalmazott levél vétele töltött el csodálkozással...": A Budai hegyvidékről kitelepítettek levelezésnyelvének választásához.
Acta Ethnol. Danub. 2017 (18-19), 45-54, 2017. ISSN: 9017-3880.
6. Pably, S., **Schell, C.:** Budaörsi kitelepítettek levelei Bonomi Jenőnek: A levélváltások gyakoriságára vonatkozó néhány adat elemzése.
Acta Ethnol. Danub. 2015 (17), 223-228, 2015. ISSN: 9017-3880.

Idegen nyelvű tudományos közlemények hazai folyóiratban (2)

7. **Schell, C.:** Zur Schriftlichkeit der "unteren Bevölkerungsschichten" um die Jahrhundertwende. Briefe im Ersten Weltkrieg, in: *Ethnographica et Folkloristica Carpathica*, 22 (2020), Populäre Kultur und Krieg, S. 37-50.
Ethnogr. folklor. Carpathica, 22, 37-50, 2020. ISSN: 0139-0600.
DOI: <http://dx.doi.org/10.47516/ETHNOGRAPHICA/1/22/8209>
8. **Schell, C.:** Zur Wahl der Sprache in Privatbriefen von Heimatvertriebenen aus dem Ofner Bergland.
Ethnogr. folklor. Carpathica, 20, 51-67, 2018. ISSN: 0139-0600.

Idegen nyelvű tudományos közlemények külföldi folyóiratban (1)

9. **Schell, C.:** Frauenbriefe im Vertriebenenbrief-Bestand des IVDE Freiburg.
Acta Ethnol. Danub. 2021 (23), 105-116, 2021. ISSN: 9017-3880.

További közlemények

Idegen nyelvű, külföldi könyvek (2)

10. Szerk. **Schell, C.**, Prosser-Schell, M., Pusztai, B.: Re-Invention of Tradition in Ostmitteleuropa nach 1990: Neue, "gefundene" und revitalisierte Feste mit Schwerpunkt auf Ungarn.
Waxmann, Münster; New York, 257 p., 2018. (Schriftenreihe des Instituts für Volkskunde der Deutschen des östlichen Europa Freiburg ; 19.) ISBN: 9783830938439

11. Szerk. **Schell, C.**, Prosser-Schell, M.: Fest, Brauch, Identität = Ünnepe, szokás, identitás:
Ungarisch-deutsche Kontaktfelder. Johannes-Künzig-Institut Freiburg, Freiburg, 288 p., 2008.
(Schriftenreihe des Johannes-Künzig-Instituts ; 9.) ISBN: 3931905470

Magyar nyelvű könyvrészletek (4)

12. **Schell, C.**: Elhurcolt dunai svábok dalai a Freiburgi "IVDE" Intézetben.
In: "Uram... segíts haza minket...!" : Lägeríráások: versek, fohászok, levelek, naplórészletek a sztálini lágeremből 1944-1959). Közread.: Dupka, György, Intermix Kiadó, Ungvár ; Budapest, 229-238, 2014. ISBN: 9789639814660
13. **Schell, C.**: "Hefeknedli" és "strudli": Régi sváb ételek - új gasztronómiai fesztivál.
In: Édes ünnepek és cukormentes hétköznapok : Édes sült tészták és sütemények a kora újkortól Magyarországon. Szerepük és helyük az egykori és a mai falusi- városi táplálkozáskultúrában. Szerk.: Bati, Anikó; Csoma, Zsigmond, Mészáros, Márta, Károli Gáspár Református Egyetem, Budapest, 275-282, 2010, (Studia Caroliensia, ISSN 1419-1334 ; 3-4.)
14. **Schell, C.**: Szent István barakktemploma. Adalékok a Baden-Württembergbe kitelepített magyarországi németek vallási integrációjához.
In: Olvasó : Tanulmányok a 60 esztendő Barna Gábor tiszteletére. Studies in Honour of Gábor Barna on His 60th Birthday : Beitrage zum 60. Geburtstag von Gábor Barna. Szerk.: Mód, László; Simon, András, Gerhardus K., Szeged, 149-158, 2010, (Szegedi vallási néprajzi könyvtár, ISSN 1419-1288 ; 26) ISBN: 9789638891426
15. **Schell, C.**: Új és revitalizált magyarországi német ünnepek, szokások, tradíciók.
In: Németek a Kárpát-medencében : A "Németek a Kárpát-medencében" konferencia anyaga. Szerk.: Nagy, István; Kutnyánszkyé Bacskai, Eszter, Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium, Bonyhád, 141-160, 2009, (Bonyhádi Evangélikus Füzetek ; 2) ISBN: 9789638840103

Idegen nyelvű, hazai könyvrészletek (1)

16. **Schell, C.**: "Die kleinen Wunder von Poppenweiler": Wie die Vertriebenen bei Ludwigsburg ihre Kirche zum heiligen Stephan von Ungarn erbauten.
In: Lelkiségek és lelkiismereti mozgalmak Magyarországon és Kelet-Közép Európában - Spirituality and Spiritual Movements in Hungary and Eastern Central Europe. Szerk.: Bartha, Gábor; Povedák, Kinga, SZTE BTK Néprajzi és Kulturális Antropológiai Tanszék, Szeged, 352-362, 2014. ISBN: 9789633062609

Idegen nyelvű, külföldi könyvrészletek (3)

17. Prosser-Schell, M., **Schell, C.**: Verbindende Traditionen. St.-Urban-Feste in Baden-Württemberg und im Karpatenbecken.

In: "Die Schiff" stehn schon bereit". Ulm und die Auswanderung nach Ungarn im 18. Jahrhundert. Hrsg.: Fata, Márta, Kohlhammer, Stuttgart, 73-92, 2009, (Forschungen zur Geschichte der Stadt Ulm / Reihe Dokumentation ISSN : 13) ISBN: 9783170211940

18. **Schell, C.**: Das Fest des St. Stephan als überdachendes Identitätsangebot. Mythen, Fakten Bilder zur Historie des Festes am 20. August.

In: Fest, Brauch, Identität - Ünne, szokás, identitás. Ungarisch-deutsche Kontaktfelder. Beiträge zur Tagung des Johannes-Künzig-Instituts / Schell, Csilla; Prosser, Michael, JKI Freiburg, Freiburg, 15-85, 2008, (Schriftenreihe des Johannes-Künzig-Instituts ISSN : 9) ISBN: 3931905470

19. **Schell, C.**: Annotierte Bibliografie zum "Volkslied" und seiner Erforschung in Baden-Württemberg.

In: Volkslied - Hymne - politisches Lied. Populäre Lieder in Baden-Württemberg. Hrsg.: John, Eckhard, Waxmann, Münster, New York, München, Berlin, 176-389, 2003, (Volksliedstudien, ISSN 1617-0555 ; 3) ISBN: 3830913516

Magyar nyelvű tudományos közlemények külföldi folyóiratban (1)

20. **Schell, C.**: "Csoportunknak büszkesége / Rákosi Mátyás arcképe": Farsangi hírvesszők a szocializmus idejéből. Néhány új adalék a sajnónemzeti rabvágásról.

Forum Társadtud. Szle. 11 (3), 103-116, 2009. ISSN: 1335-4361.

Idegen nyelvű tudományos közlemények külföldi folyóiratban (5)

21. **Schell, C.**: Petercsák Tivadar: A fertálmesterség. Egy hagyományörző tisztség Egerben.

Eruditio - Educati. 10 (3), 132-135, 2015. ISSN: 1336-8893.

22. **Schell, C.**: "Pro Memoria": Denkmäler als Erinnerung an die Vertreibung in Ungarn seit der Wende.

Jahrbuch für Europäische Ethnologie. 3 (8), 213-230, 2013. ISSN: 1868-131X.

23. **Schell, C.**: "Invention of tradition" im post-sozialistischen Ungarn. Neue Feste und Bräuche - Beispiele aus einer Dokumentation.

Jahrbuch für deutsche und osteuropäische Volkskunde. 49, 57-76, 2007. ISSN: 0075-2738.

24. **Schell, C.**: Die EU-Beitrittsfeierlichkeiten zum 1. Mai 2004 in Budapest. Gedanken zum Fest der "neuen Zeitrechnung".

Jahrbuch für deutsche und osteuropäische Volkskunde. 46, 164-185, 2004. ISSN: 0075-2738.

25. **Schell, C.**: Zusammenleben von "Szeklern" und "Schwabern". Zur Kontinuität und Tradition der Volkskultur der "Sprachinselungarn".

Jahrbuch für deutsche und osteuropäische Volkskunde. 46, 23-40, 2004. ISSN: 0075-2738.

Egyéb folyóiratközlemények (1)

26. **Schell, C.:** Monika Götzö: Abgedrängt. Ländliche Milieus in einer ungarischen Kleinstadt nach dem Systemwechsel.

Bayerisches Jahrbuch für Volkskunde. 2014, 195-197, 2014. ISSN: 0067-4729.

Magyar nyelvű konferencia közlemények (1)

27. **Schell, C.:** Kitelepített magyarországi németek költődése egykori hazájukhoz.

In: Kultúra, nemzet, identitás : A VI. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszuson (Debrecen, 2006. augusztus 23-26.) elhangzott előadások. Szerk.: Jankovics, József; Nyerges, Judit, Nemzetközi Magyarságtudományi Társaság, Budapest, 535-543, 2011. ISBN: 9789638759566

A DEENK a Jelölt által az iDEa Tudóstérbe feltöltött adatok bibliográfiai és tudományometriai ellenőrzését a tudományos adatbázisok és a Journal Citation Reports Impact Factor lista alapján elvégezte.

Debrecen, 2023.09.15.

